

Ida Auken's tale ved konferencen om nanoteknologi og sundhed

Taler

Ida Auken
Miljøminister

Dato

18. november 2011

Omstændigheder

Europabevægelsens konference

Jeg er stolt af at kunne stå her i dag og fortælle om den meget flotte finanslovsaftale om kemi og nanoteknologi, jeg sammen med Enhedslisten kunne præsentere i går eftermiddags.

I finanslovsforhandlingerne har vi været meget optagede af at prioritere de midler, vi har, så de gavner mest. Vi skal skabe vækst, vi skal sikre miljøet, og vi skal sikre velfærden.

Derfor er det meget vigtigt for mig, at vi nu kan styrke indsatsen mod farlig kemi med 48 mio. kr. i 2012 til 2015.

Derudover har vi afsat 24 mio. kr. over de næste fire år til nanoteknologi. For nano er et område, hvor både industrien og EU-reguleringen er bagud, og der skal gøres noget for at sikre forbrugerne og miljøet.

Jeg ser nogle store vækstpotentialer i nanoteknologien. Men for at kunne udfolde de mange muligheder, er vi nødt til at etablere den viden, der skal til for

at sikre miljøet og forbrugernes tryghed.

Det er præcis det, vi vil bruge 6 mio. kr. om året på de næste fire år. Vi skal have bedre styr på, hvilke produkter, der er nanomaterialer i, og vi skal vide mere om, hvordan forbrugere og miljø påvirkes af nanomaterialer.

Helt konkret vil vi oprette en dansk nanoprodukt-database, så vi finder ud af i hvilke produkter, der findes nanomaterialer, som forbrugerne og miljøet kan blive udsat for. Og så vil vi gøre en indsats for at indhente efterslæbet på viden om virkningerne på sundhed og miljø.

Det skal tænkes sammen med Center for Nanosikkerhed, som skal se på nano i forbindelse med arbejdsmiljøet, og som lige nu er under etablering.

Men det betyder ikke, at nanoteknologi skal indkapsles i en rød ring med mærkatet ”farezone” på. Men uden trykke forbrugere bliver der ikke noget stort marked at sælge de nanoteknologiske løsninger på.

Jeg tror, at nanoteknologien kan få en vigtig rolle at spille, når vi i fremtiden skal bruge ressourcerne mere intelligent.

To kriser – en løsning

Og det skal vi. For lige nu står vi i en krisetid. Og det er ikke kun den

økonomiske krise, jeg taler om, det er også miljø- og ressourcekrisen.

Ekspertter snakker om, at vi har nået et peak-oil, peak-fosfor, peak forskellige sjældne jordarter, og vi vil utvivlsomt nå mange flere peaks i den nærmeste fremtid.

Som jeg ser situationen, er ophavet til begge kriser dybest set netop det: mangelen på ressourcer. Vi er simpelthen nået til et punkt, hvor vi har udnyttet jordens ressourcer så hårdt og så længe, at hverken klimaet eller økonomien kan følge med mere. For vi har opført os, som om vi bare kunne blive ved. Og det kan vi jo ikke!

Nøglen til at komme fornuftigt igennem kriserne, er at finde en intelligent måde at forvalte ressourcerne på, som både tager hensyn til miljø, sundhed og økonomi.

Og jeg tror på, at de intelligente løsninger skal findes i en bred dialog. Derfor er jeg rigtig glad for at se så mange mennesker med mange forskellige baggrunde repræsenteret her i dag.

For når vi skal tale om fremtidens nanoteknologi – på godt og ondt – skal vi have alle aspekterne med: både miljø, sundhed, teknologi og økonomi.

Jeg har en grundlæggende tro på, at vi kommer længst, når vi samarbejder og lytter til modparten, til naboen og til dem med fingrene i jorden til daglig.

Og der bliver i høj grad brug for alle kræfter og alle gode ideer, når vi skal finde løsningerne på fremtidens ressourcemangel.

Det 7. Miljøhandlingsprogram

Når Danmark lige om lidt overtager formandskabet i EU er en af de meget høje prioriteter at få fastlagt hovedlinjerne for et nyt, 7. miljøhandlingsprogram. Og tanken er, at det skal være et fokuseret program, der har blikket stift rettet mod netop ressourcetsordenen.

I 2020-planen for, hvordan vi får EU på ret kurs igen, er ressourceeffektivitet udpeget som et uomgængeligt element. Og Kommissionen har netop fremlagt deres køreplan for, hvordan de mål kan nås.

Med det nye miljøhandlingsprogram skal vi have slået søm i og forpligtet Kommissionen og hinanden på, hvordan vi skal nå målene.

Nanoteknologi er intelligent ressource teknologi

Her ligner netop nanoteknologi et rigtigt godt eksempel på, hvordan man kan tænke helt nyt – en intelligent tilgang til de ressourceudfordringer, vi står overfor.

Ved at bruge stofferne i nanostørrelse kan man nøjes med meget mindre, og det er jo netop den vej, vi skal gå.

Et andet godt eksempel er, at man også kan behandle overflader med nanoteknologi, så de bliver smudsafvisende, og derfor ikke skal rengøres nær så meget.

Det betyder, at man kan spare skrappe rengøringsmidler, som ellers skulle have været brugt. Og at man kan spare den arbejdskraft, der ellers skulle anvendes til at gøre rent. Det er allerede to store potentialer, som teknologien rummer.

Det lykkelige er, at det samtidig er en teknologi, som ikke kun europæiske virksomheder kan have glæde af. Tværtimod er knapheden på ressourcer jo et vilkår, vi deler på hele kloden.

Det slår allerede nu igennem med råvarepriser, der stiger meget stejlt – og for visse metaller eller jordarter nærmest eksplosivt. Så vi kan roligt forvente, at teknologier, der kan spare os for ressourcer, dem vil der være stigende efterspørgsel på fra nu af.

Samlet set betyder det, at de virksomheder, der formår at være på forkant med udviklingen af intelligente løsninger på ressourceknaphed, de vil også have en konkurrencefordel. De kan selv spare ressourcer, og de kan sælge deres teknologi til andre.

Nanoindustrien skal løfte sit ansvar

I EU har vi – og det er i høj grad noget, vi fra dansk side kan være stolte af – en ambitiøs kemikaliereregulering.

Før i tiden var vi henvist til at vente, til der var ”lig på bordet”, og vi kunne ikke forhindre, at farlige kemikalier blev sendt ud til forbrugerne. Men nu er det lykkedes at få vendt bevisbyrden om. I dag skal producenterne dokumentere, at det er sikkert at bruge deres stoffer, før de må sendes på markedet. Det er et kæmpe skridt fremad for beskyttelsen af forbrugernes sundhed og for miljøet.

Men lige på nanoområdet halter det ellers så flotte system. For selvom der i mange tilfælde er tale om stoffer, der allerede er kendt, så kan de have nogle helt andre egenskaber, når de kommer på nanoform. Det er jo netop det, vi udnytter med nanoteknologien.

Men producenterne har ikke dokumenteret, hvordan nanomaterialerne kan bruges sikkert, og alligevel kan vi finde produkterne på markedet.

De nye tekniske egenskaber ved nano kan også betyde nye påvirkninger af sundhed og miljø, og dem skal vi selvfølgelig kende til, før vi går i gang med at udsætte forbrugerne for nanomaterialerne.

Det er jo grundreglen for vores kemikaliereregulering, at industrien først skal undersøge kemikaliernes farlighed, inden de begynder at markedsføre dem. Og der ligger allerede en del forskning, der peger på, at der er god grund til at være

forsigtige med nogle af nanomaterialerne.

Regeringen afsætter nu midlerne til at indsamle en masse viden om, hvor og hvordan nanoprodukter påvirker os, men jeg savner også, at industrien lever op til deres ansvar og sørger for, at det, de sender på markedet, er sikkert at bruge, og at de dokumenterer det over for myndighederne.

EU regulering af nanomaterialer

Jeg vil arbejde for, at reguleringen af nanomaterialer bliver taget med i det nye miljøhandlingsprogram. Og det er min opfattelse, at vi skal have sat tempoet gevaldigt i vejret her.

Der har allerede været en del øvelser med at få tilpasset den eksisterende EU-lovgivning, så den tager højde for nano, men det er ikke godt nok, og det går for langsomt. Vi skal have reguleret nanomaterialer lige så godt, som de øvrige kemikalier, og vi skal være sikre på, at de vurderes på samme måde, uanset om de optræder i lægemidler, mad, sprøjtemidler eller kemiske produkter.

Cocktaileffekter og hormonforstyrrende stoffer

Jeg ser to andre områder, der tilsvarende trænger til et løft. Det er de hormonforstyrrende stoffer og cocktaileffekterne.

Jeg vil gerne bruge mulighederne i det danske formandskab til at få de her områder løftet, så vi tager ordentligt vare på forbrugernes sikkerhed.

Man skal som forbruger kunne stole på, at når producenten har vurderet risikoen ved et givet produkt, så er der også taget højde for, at vi som forbrugere jo ikke kun udsættes for et stof ad gangen, men i virkeligheden møder en hel cocktail af stoffer i vores dagligdag.

Regeringen vil sørge for, at cocktaileffekter kommer højt på EU-dagsordenen. Samtidig vil vi gå i front for at få reguleret mange flere af de hormonforstyrrende stoffer. Særligt farlige stoffer skal begrænses eller helt udfases – og helst i hele EU.

Forsigtighedsprincippet – rigtigt brugt

Jeg er en varm fortaler for at bruge forsigtighedsprincippet, men vi skal bruge det rigtigt. Først og fremmest skal vi insistere på at bruge forsigtighedsprincippet ikke kun i dansk lovgivning, men også i EU-reguleringen.

På den måde sikrer vi lige vilkår for alle europæiske virksomheder, og vi sørger for, at de omkring 500 millioner forbrugere i EU kan handle trygt.

Hensynet til forbrugernes sikkerhed kræver også, at vi får en bedre vurdering af de varer, der importeres fra lande uden for EU.

I Danmark har vi stor erfaring med at vurdere risikoen ved forbrugerprodukter. Den viden og knowhow skal vi have udbredt i resten af EU, så den gavner både forbrugernes tryghed og virksomhedernes konkurrenceevne.

Afslutning

Som sagt, ser jeg ikke nogen modsætning mellem at løse den økonomiske og den miljømæssige krise, vi befinder os i. Tværtimod ser jeg gode muligheder for danske virksomheder, der går forrest og udvikler teknologier, som udnytter ressourcerne bedre. Og ikke mindst nanoteknologien har noget at byde på.

Det er et afgørende skridt i den rigtige retning, at vi med Finansloven nu styrker indsatsen over for de farlige kemikalier og etablerer en grundviden om nanoprodukternes effekt på miljøet og sundheden. Men jeg er samtidig overbevist om, at det kun kan føre til succes, hvis industrien er med på at tage et ansvar.

Producenterne skal tage ansvar for, at de produkter, de sender på markedet er sikre at bruge, og at vi ikke bare bytter et problem ud med et andet. Det skal vi som myndigheder selvfølgelig også følge op på, og jeg vil gøre mit til det.

Jeg ser frem til et travlt forår, som jeg vil bruge på at få sat skub i udviklingen af et ressourceeffektivt Europa, hvor vi ikke sætter hverken forbrugersikkerheden eller miljøet over styr. Og så håber jeg på jeres input til, hvordan vi finder de bedste løsninger for erhvervet, for forbrugerne og for miljøet.

Kilde

Manuskript tilsendt fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Politisk tale, Socialistisk Folkeparti

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/tale-ved-europabevaegelsens-konference-om-nano-teknologi-og-sundhed>